

Hvordan sænker vi prisen på bandekriminalitet?

Svaret er (stadigvæk) forebyggelse og resocialisering

Med en ny [opgørelse fra Justitsministeriets Forskningskontor](#) fastsættes den økonomiske pris for bandekriminalitet i Danmark – en pris på 315 millioner kroner årligt. Med denne henvendelse ønsker Den Sociale Retshjælps Fond (DSRF) at kommentere på Justitsministeriets opgørelse og samtidig pointere, at et øget fokus på forebyggende og resocialiserende indsatser på sigt kan presse prisen for rocker- og banderelateret kriminalitet ned.

Det er positivt, at Justitsministeriet for første gang nogensinde giver et overblik over (udvalgte) omkostninger til registrerede bandemedlemmer og rockere i det danske retsvæsen for året 2016. Aldrig før har vi i Danmark arbejdet med en reel prissætning på de forskellige kriminalitetsorienterede indsatser og dette kan være startskuddet herpå. For os er det dog vigtigt at minde både de almene borgere og landets politikere om, at der findes en række såkaldte "skyggetal", som ikke indgår i undersøgelsens beregninger, hvorfor de egentlige omkostninger til bandekriminalitet i virkeligheden formodes at være langt større. Eksempelvis indgår omkostninger forbundet med ofre, familier og det øvrige samfund ikke i undersøgelsen. Det kan være omkostninger i forbindelse med psykologhjælp eller lægehjælp eller økonomiske tab ved afbrydelse af uddannelse eller job som konsekvens af enten egen eller pårørendes banderelaterede kriminalitet.

I en tid med politisk fokus på hårdere straffe og større konsekvenser, som f.eks. dobbelte strafzoner og skærpede straffe for banderelateret kriminalitet, påhviler det DSRF – som mangeårig aktør på indsatsområdet for kriminelle og kriminalitetstruede borgere og som talerør for målgruppens interesser på både deres egne og samfundets vegne – at fremhæve en væsentlig pointe, som også forsker og kriminolog Nichlas Permin Berger gjorde til [Ritzau den 13. juli](#)¹: **Den høje økonomiske pris for banderelateret kriminalitet taler ikke for højere straffe, men derimod for potentialet ved tidlige og forebyggende indsatser.** Alt andet lige vil succesfulde præventive indsatser såvel som resocialiserende indsatser fører til mindre rocker- og banderelateret kriminalitet, hvilket hermed vil mindske udgifterne til en lang række af de poster, som bidrager til bandekriminalitetens prissætning i Justitsministeriets opgørelse, herunder kriminalforsorgens udgifter til indsættelser, som udgør den absolut største post (186.075.379 kr.)

Kigger man på opgørelsen fra Justitsministeriets Forskningskontor, udgør udgifterne til forebyggende og resocialiserende indsatser (dem som er medregnet i opgørelsen, vel at mærke) i alt 19.516.356 kroner fordelt mellem Kriminalforsorgens udgifter til styrket bandeexit og mentorordninger (5.085.694 kr.) og politiets udgifter til Exit (14.430.662 kr.). Hermed udgjorde disse to udgiftsposter blot 6,2 % af den samlede (oplyste) pris for banderelateret kriminalitet i Danmark i 2016, hvilket alt andet lige ikke er meget – og denne procentandel ville formodentligt være endnu mindre, hvis man medregnede alle de skyggeudgifter, som ikke fremgår af opgørelsen. Der kan dog knyttes flere kommentarer til de to medregnede forebyggelses- og resocialiseringsindsatser, udover blot størrelsen på midlerne hertil:

¹ "Ny undersøgelse: Det koster bandekriminelle danskene", Jyllandsposten.dk. Udgivet den 13. juli 2018

For det første bør der politisk set være langt større fokus på forebyggende indsatser i forbindelse med banderelateret kriminalitet. I den forbindelse er det DSRFs mangeårige erfaring, at politiet og Kriminalforsorgen ikke i alle tilfælde er de rette til at udføre kriminalitetsforebyggende arbejde. Dette skyldes ikke de ansattes personlige kompetencer, men i stedet deres embedsposition og symbolikken heraf blandt de kriminelle og kriminalitetstruede. **Forebyggende indsatser bør i stedet varetages af personer, som de unge har respekt for og tillid til.** Siden 2011 har Streetmanagerforeningen i samarbejde med Den Sociale Retshjælps Fond haft positive erfaringer med at udføre kriminalpræventivt arbejde. Her gennemgår unge ressourcestærke personer fra udsatte boligområder et særligt metodeudviklet handleplans- og uddannelsesforløb, der klæder dem på til selv at kunne hjælpe andre unge fra lokalområderne med at navigere uden om kriminalitet – såvel som at komme ud af kriminalitet igen². Både erfaringsrapporter og personlige beretninger har vist, at denne metode har haft en positiv effekt i de boligområder, hvor Streetmanagerforeningen er eller har været aktiv, hvoraf en stor andel allerede er igennem uddannelse og har fået et arbejde. Streetmanagerforeningen stiller sig derfor gerne til rådighed med erfaringer og metoder, såfremt Justitsministeriet eller politikere ønsker at videreudvikle og udbrede en lignende præventiv indsats på nationalt plan – en indsats, som vi igennem årene har bevist, virker for relativ få midler.

For det andet bør man undersøge og eventuelt revurdere de eksisterende forebyggelsesindsatser og resocialiseringsindsatser, som fremgår af opgørelsen fra Justitsministeriets Forskningskontor. Hvad indeholder disse mentor- og exitordninger? Er det velovervejet, i hvilken rækkefølge de forskellige delindsatser kommer i? Hvilken betydning har det, hvem der står for udførelsen af disse indsatser? Findes der andre og bedre indsatser end de medregnede? Vi mener ikke, at det nødvendigvis nytter noget at øge ressourcerne til de indbergnede mentor- og exitordninger, såfremt man ønsker at mindske den samlede pris for bandekriminalitet i Danmark. **Man bør undersøge "alternative" indsatser til bekæmpelse af bandekriminalitet og øge tildelingen af midler til de initiativer, som igennem en årrække har vist succes med forebyggelse og resocialisering.** Eksempelvis er det vigtigt at se på indholdet i de nuværende resocialiserende indsatser. Hvad f.eks. med gældsrådgivning og juridisk rådgivning? Hvordan skal en person kunne overskue at varetage uddannelse eller job efter løsladelse, hvis personen står i gæld til halsen pga. uoverskuelige kreditorposter eller er ved at miste forældremyndigheden over sine børn, fordi personen ikke kan finde hoved og hale i den juridiske jungle? Nichlas Permin Berger udtalte til Ritzau den 13. juli, i samme artikel som oven, at: *"Forskning tyder på, at fængsler i det lange løb producerer kriminalitet snarere end at reducere kriminalitet. Når man så spærrer medlemmer af kriminelle grupperinger inde med andre kriminelle, skaber man et stort rekrutteringspotentiale"*. Alt taget i betragtning er det DSRFs klare overbevisning, at hvis en person f.eks. står med en uoverskuelig gæld efter endt afsoning, så øges det rekrutteringspotentiale, som Berger også omtaler, da det vil forekomme som en let vej at tjene penge via den kriminelle løbebane, eksempelvis via banderelateret narkotikakriminalitet, frem for at påbegynde uddannelse på SU eller få et almindeligt arbejde, der medfører kæmpe lønindhold. Juridisk rådgivning og gældsrådgivning er derfor centrale elementer i en helhedsorienteret resocialiserende indsats, såfremt målet er at mindske recidiv blandt afsonende, heriblandt også bandekriminelle, og dermed mindske fremtidige udgifter til poster som f.eks. sigtelser og indsættelser.

² Læs mere om Streetmanagerforeningen på deres hjemmeside [HER](#).

Derfor kan det også undre DSRF, at et projekt som Fængselsrejseholdet, der – som *det eneste tilbud* – har udført juridisk rådgivning og gældsrådgivning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner gennem 10 år, ikke har formået at opnå politisk status til at komme på Finansloven og herigennem opnå et stabilt finansieringsgrundlag. De hidtil tildelte midler til projektet fra Socialstyrelsen ophørte ved udgangen af 2017. Sidenhen har projektet i juni 2018, via Socialstyrelsens ansøgningspulje til økonomi- og gældsrådgivning, fået tildelt 1 million kroner om året til at udføre gældsrådgivning, men kun i perioden 2018-2020. Der er fortsat ingen midler til den juridiske rådgivning. **Med den usikre finansiering af et projekt som Fængselsrejseholdet, gambler politikerne med de indsattes potentielle resocialisering**, heriblandt de bandekriminelles resocialisering, fordi man ikke sikrer dem adgang til gratis kvalitetssikret juridisk rådgivning og gældsrådgivning. Hvis man fra politisk hånd virkelig ønsker at sænke den økonomiske pris for bandekriminalitet, bør man finde en fast finansieringsmodel for projekter som Fængselsrejseholdet, der kan være med til at mindske recidivprocenten og øge muligheden for, at tidligere indsatte – heriblandt indsatte med rocker- og banderelationer – vælger et liv udenom kriminalitet, når de har afsonet deres dom og løslades igen.

For dem, der er lidt hurtige i vendingen, kan det måske forekomme ligegyldigt for den økonomiske bundlinje, hvis det lykkedes at mindske udgifterne til én post (f.eks. udgifter til indsættelser), fordi man samtidig øger udgifterne til en anden post (f.eks. udgifter til resocialiserende og forebyggende indsatser). Her er det vigtigt at huske på, at **en øget tildeling af midler til forebyggelse og resocialisering vil ikke blot mindske udgifterne på de synlige poster fra den fremlagte opgørelse, men i høj grad også de "skyggeudgifter", som ikke fremgår af Justitsministeriets beregninger**. Derudover er det vores erfaring som organisation, at samfundet tjener mere end det forbruger, når der afsættes ressourcer til de mere helhedsorienterede forebyggelsesindsatser og resocialiseringsindsatser. Overordnet set er DSRF ikke i tvivl om, at forøgede midler til forebyggende og resocialiserende indsatser på sigt vil mindske den samlede pris for bandekriminalitet i Danmark – det vil både være fordelagtigt for den enkelte, de pårørende og samfundet.

Afrundingsvist må vi understrege, at det ikke kun er den økonomiske pris, der er på spil, når vi taler om bandeindsatser. Det er også den menneskelige pris såvel som fællesskabets pris og sammenhængskraften i vores samfund – noget vi vægter meget højt hos DSRF og som vi mener, at man bør huske, når man prioriterer indsatser på kriminalitetsområdet.

Med venlig hilsen

Sandy Madar

Stifter og direktør af Den Sociale Retshjælps Fond
Stifter og bestyrelsesmedlem i Streetmanagerforeningen

